

PROEMIUM.

Quoniam sanctum est honorare veritatem prae caeteris amicis, ut dicit Philosophus in 1 Ethic., ideo virtuosus homines non dimittunt propter veritatem amicis displicere, ea quae contraria reputant veritati reprobando. Sed plerumque verum a falso non recte discernentes, eo quod quaedam falsa probabiliora sunt quibusdam veris, falsum quandoque iudicant verum propter apparentiam veri; ac per hoc dum putant falsum prosequi, ipsum tanquam amicum prosequuntur et repugnant veritati. Inter veritates siquidem de principiis naturae (veritas) de unitate formae in uno individuo ad plurimas se extendit veritates: quam agnoscunt aliqui, sed ipsam esse falsitatem putantes, tractaverunt irreverenter, et penitus repudiaverunt. Quod vero ex ejus cognitione multa dependent consequentia, expediens videtur ipsam manifestare amatoribus veritatis; ut ab eis agnita, non amplius impugnetur, sed potius tanquam praecipua amica honoretur, ipsi autem per ejus cognitionem ad videndum multas veritates illustrentur. Nec tamen oportet novas adducere rationes ad sui manifestationem: sed sufficiat ad praesens quasdam rationes communes in scriptis adductas contra cavillationes fortificare, auctoritatibus scilicet Philosophi et sui Commentatoris eas confirmare, et tandem rationes dissolvere, quae mentes aliquorum ligant, ne dictam videant veritatem. Ostenditur autem propositum tribus viis ad praesens. Prima sumitur ex distinctione formarum a se invicem. Secunda ex ratione entitatis. Tertia ex ratione unitatis.

PARS PRIMA.

Secundum primam viam arguitur communiter, quia formae rerum sunt sicut numeri et figurae quantum ad hoc, quod una forma addit perfectionem super aliam, sicut unus numerus addit super alium, et sicut una figura super aliam, et virtute continet ipsam. Forma ergo perfectior virtute continet formam imperfectiorem. Posita ergo forma perfectiori, superfluit ponere imperfectiorem. Cum ergo in natura nihil sit superfluum, non permittit natura quod in eodem composito sint duae formae, quarum una sit perfectior alia. Ad hujus rationis evidentiam considerandum est, quod formae substantiales non distinguuntur ab invicem, sicut distinguuntur calor et sapor, quae sunt diversorum generum physice loquendo; sed omnes

formae materiales distinguuntur sicut figurae quae sunt ejusdem generis physici. Formetur ergo principalis ratio sic. Impossibile est duas formas ejusdem generis physici simul perficere idem subjectum. Sed omnes formae substantiales sunt ejusdem generis physici. Ergo impossibile est duas formas substantiales simul perficere eandem materiam. Hujus rationis primo declaranda est secunda propositio, quia ejus declaratio utilis est ad ostensionem primae. Probatur autem tripliciter. Primo quidem per transmutationem formarum ab invicem. Illae enim formae sunt ejusdem generis physici, inter quas est transmutatio per se: ita scilicet, quod una sit terminus a quo per se, non autem per accidens, scilicet cum adjunctione sui cum termino a quo: et alia sit terminus ad quem per se, non per accidens, ex hoc quod adjungitur alicui alteri. Verbi gratia, quando album mutatur in nigrum, si illud etiam mutetur in dulce, est transmutatio albi in dulce per accidens, sed albi in nigrum per se: et hoc ideo, quia album et nigrum sunt in eodem genere. Unde dicit Philosophus 10 Metaph., quod ea quae sunt diversa genere, non habent viam, idest transmutationem ad invicem. Nunc autem inter formas substantiales per se est transmutatio. Et hoc manifestum est de formis quas omnes concedunt esse specificas. In talibus enim manifestum est, quod una abjicitur in inductione alterius: et hoc non est per accidens ad inductionem et abjectionem aliarum quae sunt termini transmutationis per se: sicut per se fit ignis ex aqua, vel e converso, vel pluvia ex vapore. Non enim generatio quae est in substantia, est per se ex aliquo accidente, ut ex albo; vel etiam quae est per se, terminatur ad aliquod accidens, puta, ad nigrum. Relinquitur ergo quod sit per se inter duas formas substantiales, quarum una abjicitur, et alia inducitur. Omnes ergo formae substantiales sunt ejusdem generis. Si vero ponantur aliquae formae quae non sint specificae, sicut aliqui ponunt in homine formam corporis aliam ab anima; adhuc oportebit per illam rationem ponere talem esse ejusdem generis cum aliis quae sunt specificae, eo quod inter illas formas et formas specificas, est per se transmutatio: corpus enim hominis quod post mortem putrescit, resolvitur in elementa: fit enim corpus tale ex semine, et semen ex alimento, et alimentum ex elementis¹: ex eisdem enim nutritur et sumus. Forma ergo corporis est ejusdem generis cum formis elementorum. Formae autem elementorum sunt ejusdem generis cum aliis formis specificis. Ergo et forma corporis in animali est ejusdem generis universaliter cum aliis formis specificis. Praeterea, quod non sit instantia in aliqua forma materiali, quantum ad

¹ 41. et alimentum ex alimentis.